

Η ποίηση «ζωντανεύει» στον καμβά

Ο Ζωγράφος Γιάννης Ψυχοπαίδης εικονοποιεί ποιήματα από τον «Λυσιμελή πόθο» του Τίτου Πατρικίου

ΓΙΑΝΝΗΣ ΨΥΧΟΠΑΙΔΗΣ
έρως πόλεμος, 24 εικόνες πάνω
στην ποίηση του Τίτου Πατρικίου –
Ποιήματα από τον Λυσιμελή πόθο
εκδ. Πατάκη, σελ. 112

Του **ΝΤΙΝΟΥ ΣΙΩΤΗ**

Η ποίηση δεν προέρχεται πάντα απ' την ποίηση, ούτε και η ζωγραφική πάντα απ' τη ζωγραφική. Ο έρωτας, εκτός από απόλαυση, αγάλληση και ανάταση, μπορεί από πεταλούδα να γίνει νυχτερίδα, να μετεξελιχθεί από πόθο σε πόνο, σε εφιάλτη, σε βία, σε πόλεμο, σε πεδίο μάχης που δεν επαληθεύεται. Μια ολόκληρη συλλογή ερωτικής ποίησης δεν χωράει όλα τα χρώματα μιας παλέτας ζωγράφου. Ο ποιητής μιλάει με παραμύθια, παραβολές, συμβολισμούς και γενικές μεταφορές, ενώ ο ζωγράφος μιλάει με τη βεντάλια των χρωμάτων και των συνθέσεών του. Απ' όσα όμως μπορώ να υποθέσω διαβάζοντας το βιβλίο «έρως πόλεμος», ο Γιάννης Ψυχοπαίδης δεν είναι μόνο ένας ζωγράφος αλλά και ένας ποιητής, ένας γραφιάς που βρίσκει καταφύγιο στην ποίηση της ζωγραφικής, μπαίνει στα σπλάχνια της ποίησης. Ξέρει και γράφει. Ξέρει και αναπτύσσει τις ιδέες του με προσωπικό στυλ. Απόδειξη, η εμπειριστικατωμένη εισαγωγή και τα δύο σύντομα δοκίμια του στο τέλος του τόμου.

Οι 24 εικόνες του Ψυχοπαίδη πάνω στην ποιητική σύνθεση «Λυσιμελής πόθος» του Τίτου Πα-

τρικίου είναι ακίνητες φιγούρες ενός γυμνού ζευγαριού σε στάση επιφυλακτική απέναντι στον έρωτα, αλλά οικεία στον αποχαίρετισμό. Το ζευγάρι αγκαλιάζεται, αλλά σαν να είναι απόν. Αγιάζεται αλλά χωρίς τρυφερότητα. Έρως χωρίς έρωτα. Βλαστός που δεν ανθίζει. Γιατί το ζευγάρι ταξιδεύει στο δικό του παρελθόν που είναι μια μάχη ή ένας πόλε-

«Ζωγραφική και ποίηση νوستαλούν το μέλλον μέσα από μια ταραγμένη νηφαλιότητα, "λπιστευόντας ιδέες" η μία από την άλλη».

μος ή μια ανάνηψη πολέμου. Το φόντο στους πίνακες είναι τοπίο άδηνλο, πότε το εσωτερικό δωματίου, πότε έξω στην ύπαιθρο με διάκοσμο συρματόπλεγμα μιας διαταραγμένης πραγματικότητας, με αεροπλάνα να πετούν άσκοπα, λάμπες φωτός να φωτίζουν την έρημο των πραγμάτων, επίπλα να περιμένουν μετακόμιση στην Ουτοπία. Μπαρουτοκαπιτισμένο τοπίο σχεδόν παγωμένο. Που παραπέμπει σε φραγμούς και αποστάσεις από χρώματα συμπαγή έτοιμα να εκραγούν. Λες και ο καμβάς του Ψυχοπαίδη είναι φραγμένος από λινάτσες απελπισμένης προέλευσης και ταφτάδες ανέλπιδων σκιάων. Λες και οι συν-

Το πορτρέτο του Φεδερικό Γκαρθία Λόρκα συγκαταλέγεται ανάμεσα στα 34 πρόσωπα της ποίησης που εικονογραφεί ο Γιάννης Ψυχοπαίδης και περιλαμβάνονται στο βιβλίο του «έρως πόλεμος».

θέσεις του είναι ημερολόγια όσων επέστρεψαν από πόλεμο με φύλλα πορείας ατελέσφορου έρωτα, με τα βιογραφικά τους να μην αντιστοιχούν στα χαρτιά τους στον έλεγχο στα σύνορα. Λες και το κρεβάτι του ζεύγους είναι γυμνό και ο έρωτας στάζει στα σεντόνια, τα σώματα αλλάζουν θέση στις εκβολές του έρωτα, τα ιδρωμένα μαξιλάρια συσκέπτονται εν μέσω πλεγμένων μαλλιών, πελαγοδρομούν οι κοιλιές, ενώ τα βλέμματα αναζητούν την παλέτα τους.

Οι εικόνες εμπεριέχουν μια εσωτερικότητα που πατάει στα ποιήματα του Πατρικίου. Είκοσι τέσσερις εικόνες αντικριστές στα είκοσι τέσσερα ποιήματα. Υπάρ-

χει δίψα και πείνα και πόθος στα πρόσωπα των πορτρέτων, πρόσωπα που κοιτάνε το ένα το άλλο και είναι σαν να βλέπουν έρπιο και καταχνιά και στάχτες από λέξεις ασύμμετρης απειλής, που προσπαθούν να ισορροπήσουν σε έναν αδιάφορο κόσμο. Μετακινούμενος φοβισμός, επιτηρίδες που μας κατευθύνουν σε ήπιες και απώλειες, σε χαμένες γενιές επαναστατών και επαναστατημένων ιδεολόγων και ιδεαλιστών, γνωστών ως «γενιά της ήπιας».

Αυτό που επιχειρεί ο Ψυχοπαίδης πάνω στον «Λυσιμελή πόθο» του Πατρικίου είναι μια επέμβαση με νυστέρι στη σάρκα των ποιημάτων όχι για να αφαι-

ρέσει ακοήθειος όγκους, αλλά για να προσθέσει με τα χρώματα στα σώματα μια διάσταση υποβόσκουσας απελπισίας. Ο Ψυχοπαίδης κλέβει τους στίχους του Πατρικίου και τους ξαναγράφει με το πινέλο του. Κλέβει την πραγματικότητα του ποιητή και φτιάχνει την πραγματικότητα του εικαστικού. Δημιουργεί μια καινούργια, πολυσύνθετη πραγματικότητα χάριν της ομορφιάς. Υπηρετεί την ομορφιά. Τη μοιράζει και τη μοιράζεται. Δεν γίνεται διαφορετικά. Καλλιτέχνης και ποιητής βαδίζουν στον ίδιο δρόμο. Κατεβαίνουν στην άβυσσο της καθημερινότητας και βγαίνουν μαζί ακμαίοι και δημιουργ-

γοί, με ιδέες για ποιήματα και εικόνες.

«Ζωγραφική και ποίηση νοσταλούν το μέλλον μέσα από μια ταραγμένη νηφαλιότητα, μέσα από μια τρυφερή σχέση ιδιοκτησίας με τη ζωή, "λπιστευόντας ιδέες" η μία από την άλλη», γράφει κάπου στο σημειώμα του «τόπος ποιητικός» ο Ψυχοπαίδης. Φαντάζομαι τον Τίτο Πατρικό με τον Γιάννη Ψυχοπαίδη να παίζουν κρυφτό σαν παιδιά, στους πεζοδρομους κάπου ανάμεσα στην Ακρόπολη και στο Παγκράτι, ο ένας να κρύβει στίχους και ο άλλος χρώματα, ο ένας να κρύβεται σε κόκες ποιημάτων ο άλλος σε κάδρα με ξεγδαρμένα τοπία και οι δύο να κρύβονται από τον Χρόνο της ποίησης και της ζωγραφικής.

Υπαρξιακό ήθος

Το τελευταίο τρίτο του βιβλίου είναι τα πορτρέτα 34 ποιητών, ξένων και Ελλήνων. Είναι 33 συγγραφείς συν ο κορυφαίος Μίκης Θεοδωράκης. Όλοι τους χάραξαν με τον τρόπο τους την καλλιτεχνική ταυτότητα και ψυχοσύνθεση του Ψυχοπαίδη απ' όταν ήταν έφηβος, πρόσωπα που διαμόρφωσαν, με τα δικά τους μυστικά, το υπαρξιακό του ήθος και ασφαλώς προέκυψαν έπειτα από αναγνώσεις. Τα πορτρέτα αφηγούνται τη δική τους ιστορία, που θα μπορούσε να είναι το πορτρέτο της αυτοβιογραφίας ενός καλλιτέχνη (=Ψυχοπαίδη) από νεαρής ηλικίας έως τις μέρες μας.